

SPIS TREŚCI

OD AUTORA	5
OD WYDAWCY	9
I. BIOETYKA – POJĘCIE I PROBLEMATYKA	11
1. Potrzeba definicji	11
2. Historia terminu i próby jego uściślenia	11
3. Definicja bioetyki	14
Etyka	14
Bios (Życie)	16
Definicja	18
4. Bioetyka a nauki szczegółowe	19
5. Zestaw problematyki	20
II. ETYKA ŚRODOWISKA NATURALNEGO	22
Dwa problemy	22
CZŁOWIEK A PRZYRODA	23
1. Narodziny problemu	23
2. Działania twórcze i degradotwórcze	23
3. Problem ekologiczny w świadomości moralnej współczesnego świata	27
4. Dwa paradygmaty – dwie orientacje filozoficzno-etyczne	29
Etyka „czci dla życia”	30
Etyka „władztwa” człowieka	32
5. Spojrzenie krytyczne	33
Niedekwantności idei „czci dla życia”	34
Błędne założenia etyki „władztwa człowieka nad przyrodą”	36
Geneza paradygmatu „dominacji człowieka nad przyrodą”	36
Niedostatki ekskluzjonizmu	39
6. Elementy chrześcijańskiej etyki środowiska naturalnego	41
Podstawy antropologiczne	41
Normatywne zasady wynikające z idei prymatu człowieka	43

Szczegółowe wnioski normatywne	46
Ekologia a technokratyzm	49
ŚWIAT ZWIERZĄT W ŚWIETLE ETYKI	55
1. Nawiązanie	55
2. Rozwój poglądów	55
3. Uzasadnienie stanowiska „filoanimalistycznego” i jego krytyczna ocena	59
Uzasadnienie	59
Ocena krytyczna uzasadnień filoanimalistycznych	61
4. Kryteria podmiotowości moralnej	65
5. Czy psychizm zwierzęcy odpowiada kryteriom podmiotowości moralnej?	68
6. Podstawy moralnych zobowiązań człowieka względem świata zwierzęcego	71
7. Zagadnienia szczegółowe	73
Zadawanie cierpień zwierzętom. Wiwisekcja	74
Niektóre metody hodowli zwierząt i łowiectwa	78
Tępienie cennych gatunków zwierząt	80
III. GRANICE INŻYNIERII GENETYCZNEJ	82
RUDYMENTY GENETYKI I EMBRIOLOGII, PERSPEKTYWY EUGENIKI	83
1. Rudymenty genetyki i embriologii	83
Struktura komórki i jej fazy rozwojowe	84
Manipulacje genetyczne	89
2. Perspektywy eugeniki	94
Nieco historii	94
Opinie entuzjastyczne	95
Opinie krytyczne	97
Charakterystyka dyskusji	99
POSZUKIWANIE ETYKI	100
1. Potrzeba etyki	100
2. Próby stworzenia „nowej etyki”	104
„Nowa etyka” w ujęciu „biotechnokratów”	105
Koncepcja B. Ribes’a	106
Identyfikacja „nowej etyki”	107

3. Orientacje humanistyczne	110
4. Etyka „instynktu moralnego”	113
5. Ogólna charakterystyka i wstępna analiza zreferowanych stanowisk	116
ANTROPOLOGICZNE I AKSJOLOGICZNE PODSTAWY	
BIOETYKI GENETYCZNEJ	119
1. Wprowadzenie	119
2. Psychofizyczna struktura człowieka	119
3. Moralne dobro i wolność człowieka	122
4. Obiektywny i obowiązujący charakter norm moralnych	128
5. Problem animacji	131
Fakt problemotwórczy	131
Problematiczne wyjaśnienia zjawiska animacji	134
Teoria animacji równoczesnej	134
Zarys teorii	134
Ocena krytyczna	137
Teoria animacji poimplantacyjnej	140
Zarys teorii	140
Ocena krytyczna	142
Wyjaśnienie (prawdopodobnie) bardziej adekwatne	147
Teoria animacji przedimplantacyjnej	147
Zarys teorii	147
Konkluzja	149
6. Moralny status ludzkiego życia nieanimowanego	150
EUGENIKA SZCZEGÓŁOWA	154
Wstępna klasyfikacja	154
A. Manipulacje instrumentalne	155
1. Osiągnięcia	155
2. Zagrożenia	157
3. Ocena moralna	158
B. Manipulacje antropologiczne: eugenika pozytywna	160
1. Wprowadzenie	160
2. Cele eugeniki pozytywnej	160
3. Środki	160

4. Ocena krytyczna	163
Elementy utopijne w eugenice pozytywnej	163
Krytyczna ocena celów eugeniki pozytywnej	164
Krytyczna ocena środków eugeniki pozytywnej	166
5. Konkluzja	167
C. Eugenika negatywna	169
1. Wstępne informacje	169
Przypomnienie rzeczy znanych	169
Kryteria moralnej oceny zapłodnienia pozaustrojowego	170
Zapłodnienie homogeniczne i heterogeniczne	172
2. Moralna niedopuszczalność pozaustrojowego zapłodnienia heterogenicznego	173
Kruczość uzasadnień podawanych przez zwolenników tegoż zapłodnienia	173
Uzasadnienie moralnej naganności zapłodnienia heterogenicznego z punktu widzenia etyki chrześcijańskiej	175
Propozycja rozwiązania	177
3. Moralne aspekty zapłodnienia homogenicznego	179
Problematyczne pytania	179
Stanowisko głoszące wewnętrzne zło zapłodnienia homogenicznego	180
Kwestie dyskusyjne	181
Podsumowanie dyskusji	183
4. Moralne aspekty masturbacji	184
5. Zagrożenie życia i integralności zygot	186
Moralna ocena zagrożenia zygot w założeniu animacji równoczesnej	188
Moralna ocena zagrożenia zygot w założeniu animacji sukcesywnej przedimplantacyjnej	188
6. Los tzw. „embrionów zbytecznych”	192
7. Praktyka „macierzyństwa zastępczego”	193
8. Sztuczna inseminacja w świetle etyki	195
9. Wskazania praktyczne	197
Teoria a praktyka w dziedzinie sztucznej prokreacji	197
Zasada większego bezpieczeństwa w wątpliwej materii moralnej ...	198
Granice ryzyka	200

D. Diagnostyka prenatalna	206
Metody	206
Sprawy bezsporne	207
Zagadnienia kontrowersyjne	211
Selekcja eugeniczna	212
Przerywanie nieudanej ciąży	214
Motywacje na rzecz przerywania nieudanej ciąży	214
Ocena krytyczna	217
Stanowisko etyki chrześcijańskiej	226
Sterylizacja i kastracja	231
IV. GRANICZNE PRZYPADKI TERAPII MEDYCZNEJ	237
1. Wprowadzenie	237
2. Informowanie chorego	238
Problem	238
Kryteria oceny	241
Moralna strona dysymulacji lekarskich	242
Obowiązek informowania w wypadku okaleczających ingerencji chirurgicznych	244
Przypadek nietypowy	247
3. Przymus leczenia	248
4. Doświadczenia na ludziach	250
Znaki zapytania	250
Pojęcie i typologia eksperymentu lekarskiego	251
Kryteria oceny	252
Moralne zło eksperymentów na jeńcach, więźniach i innych osobach znajdujących się w trudnej sytuacji	257
Moralne kwalifikacje eksperymentatora	259
5. Elektrowstrząsy. Psychochirurgia	260
Elektrowstrząsy	260
Psychochirurgia	262
6. Przeszczepy. Krwiodawstwo	264
Historia i rodzaje technik transplantacyjnych	264
Transplantacje ewidentnie dopuszczalne	266
Złożoność problematyki przeszczepów organów wewnętrznych	267

Przeszczepianie nerek i płuc	267
Transplantacja serca	272
Transplantacja wątroby i trzustki	277
Transfuzja krwi	279
7. AIDS (zespół nabytego upośledzenia odporności)	282
Historia i faktografia problemu	282
Moralna odpowiedzialność osób zarażonych AIDS	285
Chorzy na AIDS	285
Nosiciele wirusa HIV	287
Odpowiedzialność otoczenia	288
Problem prewencji	289
V. GRANICE WALKI Z CIERPIENIEM	293
1. Problematyka	293
2. Podstawowe pojęcia	296
3. Eutanazja	300
Stanowisko proeutanatyczne	301
Krytyka stanowiska proeutanatycznego	305
Elementarne założenia chrześcijańskiej antropologii filozoficznej	308
Życie jako wartość moralna	309
Prymat osoby nad społeczeństwem	310
Wolność człowieka a cierpienie	311
Moralna ocena eutanazji	314
Naczelna zasada	315
Eutanazja wyłącznie legalna	317
Eutanazja dobrowolna i „na żądanie”	319
Eutanazja samobójcza	321
Eutanazja a prawo człowieka do „godnego życia” i „godnej śmierci”	322
Subiektywne aspekty eutanazji	324
Podsumowanie	327
4. Stosowanie środków znieczulających (analghezja, anestezja). Faktografia i poroblematyka	329
Refleksja krytyczna i normatywne wnioski	331

VI. GRANICE POŚWIĘCENIA	336
SAMOBÓJSTWO Z POŚWIĘCENIA	337
1. Postawienie problemu	337
2. Analiza moralnej zawartości aktów ofiary i miłości	340
Prymat obiektywnego ładu moralnego	340
Idea ofiary	341
Idea miłości	342
3. Moralna niedopuszczalność samobójczej ofiary z życia	344
4. Ofiara z życia	348
„ZABÓJSTWO UŻYTECZNE”	350
1. Stanowisko konsekwencjalizmu etycznego	350
2. Ustalenie przedmiotu krytycznej oceny	353
3. Ocena krytyczna	354
Niejednorodność faktografii	354
Arbitralność kalkulacji „rachunku szczęścia” w ujęciu Nielsena	356
Zasady sprawiedliwości, szacunku dla osoby ludzkiej i traktowania jej jako celu, a nie jako środka – na opak	359
Błędne założenia antropologiczne i aksjologiczne konsekwencjalizmu etycznego	360
4. Zabójstwo użyteczne w świetle etyki chrześcijańskiej	363
VII. AGRESJA I KARA ŚMIERCI A ETYKA	367
ETYKA A AGRESJA	368
1. Sedno problemu	368
2. Kierunki rozwiązań	371
3. Refleksja krytyczna	374
Koncepcja moralnej obojętności aktu zabicia człowieka	375
Teoria „pośrednio zabójczego” charakteru aktu zabicia agresora	375
Krytyka zasady podwójnego skutku w odniesieniu do aktu zabicia agresora	376
Zastrzeżenia odnośnie do „dwuwarstwowej” struktury aktu zabicia agresora	377
Koncepcja „konfliktu praw”	379
Podsumowanie dyskusji	380

4. Podstawowe pojęcia	382
5. Propozycja rozwiązania	384
Preliminaria rozwiązania	384
Uzasadnienie moralnej dopuszczalności zabicia człowieka w obronie własnej	388
6. Uwagi dodatkowe	390
„Wyjątki od normy” jako kryterium różnic dzielących etykę relatywistyczną od etyki chrześcijańskiej	390
Różnice dzielące zaproponowane rozwiązanie od tradycyjnych stanowisk tomistycznych	393
Agresja a inne formy zagrożenia życia ludzkiego	395
Celowość teoretycznych rozważań filozoficzno-etycznych	396
ETYKA A KARA ŚMIERCI	398
1. Elementy historii problemu i zasadnicze stanowiska	398
2. Wstępne założenia metodologiczne	400
3. Typowe argumentacje „przeciw” i „za” dopuszczalnością kary śmierci	404
<i>Argumenty przeciw dopuszczalności kary śmierci</i>	404
Argumenty za dopuszczalnością kary śmierci	406
4. Refleksje krytyczne	409
Koncepcje abolicjonistyczne	409
Represjonizm (retencjonizm) umiarkowany	414
Konkluzja	416
5. Zarys rozwiązania	417
Założenia dowodu	418
<i>Trzon dowodu</i>	421
Dodatkowe objaśnienia	423
6. Celowość kary śmierci	424
VIII. CZŁOWIEK W OBLICZU ŚMIERCI	427
1. Wprowadzenie	427
2. Sprawy wstępne	428
Na czym polega i kiedy następuje śmierć człowieka?	428
Jak daleko sięga obowiązek lekarza (otoczenia) podejmowania działań celem podtrzymania życia umierającego	431

3. Dopuszczenie śmierci	436
4. Posługa przy umierających	438
IX. TYPY I STEREOTYPY	442
1. Rzut oka wstecz	442
Dwie etyki	442
Dwie antropologie	443
Dwie teorie poznania	444
2. Stereotypy	447
3. Sprostowania	448
PRZYPISY	453
WYKAZ PUBLIKACJI WYKORZYSTANYCH W PRACY	473
INDEKS IMIENNY	485
INDEKS RZECZOWY	490